

(Нови Репортер, 26. 1. 2011)

У савременом свијету успоставља се нова политичка дисциплина – надметање земаља у функционисању без владе. Наравно, неславно такмичење не односи се на способност чиновника на разним меридијанима да управљају друштвеним токовима без регуларне извршне власти, већ на дужину временског периода у коме министри са формално завршеним мандатима остају на функцијама док се не одреде њихови наследници. Актуелни рекорд у својеврсној “вожњи бицикла без руку” држи Ирак. Тој територији, која се након уласка америчких трупа у Багдад тешко може назвати државом, након избора 2009. било је потребно 289 дана да добије владу. Бизарном домету некадашњег забрана Садама Хусеина сада се опасно приближава Белгија. Уколико до 30. марта водеће партије из двије савезне јединице, Фландрије и Валоније, не постигну споразум о подјели фотеља на федералном нивоу, Брисел ће престићи конкуренцију са Блиског истока, јер се од избора 13. јуна 2010. не назире било какав компромис о управљању досадашњом сигурном луком за кључне институције Европске уније и НАТО-а.

Због чега Белгија показује очигледне знакове парализе система? Између осталог, и зато што је утемељена као провизорно рјешење у првој половини 19. вијека, односно, као тампон-зона између Француске и Холандије, уз патронат Париза и тада тешко премостиву вјерску разлику између католичких Фламанаца и њихових протестантских сународника из Хага, Ротердама или Амстердама.

Због чега Белгија показује очигледне знакове парализе система? Између осталог, и зато што је утемељена као провизорно рјешење у првој половини 19. вијека, односно, као тампон-зона између Француске и Холандије, уз патронат Париза и тада тешко премостиву вјерску разлику између католичких Фламанаца и њихових протестантских сународника из Хага, Ротердама или Амстердама. Међутим, творевина чију не претјерано дугу историју прати духовитост, према којој Белгијанце повезују само три ствари – краљ, фудбалска репрезентација и пиво, надмашила је првобитно планирани рок трајања, а хронични недостатак хомогености у периоду послје Другог свјетског рата дјелимично је неутралисан и лоцирањем административног центра “евроатлантских интеграција” у главни град ове земље. Ипак, све то није помогло да се на почетку 2011. избјегне ситуација у којој готово да нема изгледа да се пронађе минимални заједнички називник између двије етничке заједнице са потпуно различитим виђењима властите будућности.

Залуђеност

Ни расписивање нових избора не би значајно кориговало постојећи однос снага у Белгији, са пресудним утицајем сецесионистичке Нове фламанске алијансе у Фландрији и унионистички оријентисаних социјалиста у Валонији. Прва странка, Н-ВА, основана средином прошле деценије, за кратко вријеме привукла је преко милион гласача, спремних да повјерују у ријечи њеног лидера: “Наш циљ је да се Белгија распадне, а да то нико не примјети”. С друге стране, главна валонска опција нема резервну варијанту ако се догоди такав расплет, а о дезоријентисаности “интегралиста” са југа земље свједочи и изјава њиховог шефа – да као алтернативу гашењу Белгије радије виде припајање Њемачкој, него национално компатибилној Француској?! Уколико се имају у виду такви резони, свака сличност са стањем у данашњој Босни и Херцеговини је “случајна”.

И овдје, када је ријеч о Федерацији БиХ, политички и медијски естаблишмент у Сарајеву упорно гура под тепих реалност, јер се не подударе са идеолошким фантазијама црвене или зелене фракције бошњачког максимализма. Домаћи “Валонци” из Котлине ваљда имају толико рационалности да примјете апсолутно непостојање релевантних саговорника на српској и хрватској страни са спремношћу да се Босна и Херцеговина обликује у складу са, рецимо, платформом Социјалдемократске партије, Странке демократске акције и тандема патуљака под фалсификованом шаховницом. Али, то није препрека да се на тим адресама фанатично истрајава у увјерењу да ће централистички циљеви бити остварени на два начина – или тако што ће они политички “превеслати” РС и западну Херцеговину, или тако што ће САД и ЕУ да обаве унитаристички посао умјесто њих. За такву врсту залуђености проблем би, евентуално, могао да представља пролазак већине возова, довољног капацитета да са веселим путницима одјезде у дубоку таму, јер Педи Ешдаун и десетине хиљада војника СФОР-а одавно не станују у БиХ.

Ту се не завршавају паралеле Белгије и Босне и Херцеговине, будући да би “оставинска расправа” Фландрије и Валоније била завршена колико сутра, када не би постојало питање Брисела. Ријеч је о граду са вишевијековном фламанском већином, који је у посљедњих 200 година изгубио такав карактер и у међувремену стигао до франкофонске већине од 90 процената. Ипак, Брисел је острво у потпуном фламанском окружењу, па на тај начин добија карактеристике Гордијевог чвора и скоро јединог, принудног везивног ткива два сегмента земље, зреле за брзопотезни разлаз. Бар у извјесној мјери, овдашњи пандан такве “кости у грлу” јесте Брчко дистрикт, јер би, у хипотетичким преговорима напрасно отријежњених сарајевских централиста и њихових

иностраних покровитеља са РС о бракоразводном поступку, статус вароши на Сави са непосредном околином сигурно био “линија испод које се не иде” у оба угла ринга. На крају, ту су и бх. Хрвати, а прва белгијска асоцијација на њих је њемачко говорно подручје на истоку земље, територијално и популационо довољно мало да нема специфичну тежину Валоније и Фландрије, а довољно велико да не може да буде игнорисано.

Када је ријеч о Федерацији БиХ, политички и медијски естаблишмент у Сарајеву упорно гура под тепих реалност, јер се не подудара са идеолошким фантазијама црвене или зелене фракције бошњачког максимализма.

Мелтинг пот

Логично, (не)функционисање Белгије и Босне и Херцеговине обиљежено је и разликама, а не само сличностима. Али, парадоксално је то да и такве раздаљине, мјерене у свјетлосним годинама, не иду у прилог фановима дуге и срећне будућности за “државотворни пројекат” са кормилом у Сарајеву, већ представљају вјетар у једра супротном развоју ситуације. Конкретно, свако цинично одмахивање руком приликом повезивања белгијских и бх. искустава бива праћено указивањем на огромну предност прве земље у категорији животног стандарда. Међутим, ниво економске развијености уопште није умањио етничку дистанцу Фламанца и Валонаца, што би, иначе, био идеалан шлагворт за сваког просјечног демагога из СДП-а и блаженопочивше Наше странке приликом снимања 4.396 епизоде тракавице “Грађанска БиХ нема алтернативу”. Напротив, чак би се могло рећи да је благостање било катализатор удаљавања ове двије националне заједнице.

Након уклањања класичних егзистенцијалних тема са дневног реда, богатији Фламанци су, што је још једно изненађење за наивне, недвосмисленим изјашњавањем за сецесионистичке странке упутили поруку “сиротињи” са југа земље: “Још само да се ријешимо Валонаца, па да живимо као људи”. Дакле, новцем се не купује пристајање “нелојалних” народа на државе у којим се не осјећају комотно и добро. Још мање је звецкање оружјем пут до такве дестинације. Опет су конститутивне јединице Белгије доказ за то, али, не због тога што је пацифизам обиљежио комплетну прошлост Фландрије и Валоније, већ зато што су колективну енергију за ватрене обрачуне они потрошили стотинама година раније. У сваком случају, то је непобитни јаз између проблематике Белгије и БиХ, али и доказ да се и приче о демонтажи државно-правних машина са уграђеном грешком могу водити на оптималном цивилизацијском нивоу, без

бојазни да ће свака опсервација с тим предзнаком имати ауру призивања рата. Ако не због одсуства ентузијазма, онда бар због непостојања инфраструктуре за претварање Босне и Херцеговине у “буре барута”.

Док се у БиХ чека формирање новог Савјета министара или побједа над Ираком у дуелу с почетка овог осврта, политичке очи из оба ентитета углавном су усмјерене према Њемачкој. Тамо жена, која је недавно примјетила да је “мултикултурализам пропао” у њеној земљи, већ недељама прима у аудијенцију политичаре из Босне и Херцеговине.

Тако стоје ствари уколико се гледа према Белгији. Међутим, док се у БиХ чека формирање новог Савјета министара или побједа над Ираком у дуелу с почетка овог осврта, политичке очи из оба ентитета углавном су усмјерене према Њемачкој. Тамо жена, која је недавно примјетила да је “мултикултурализам пропао” у њеној земљи, већ недељама прима у аудијенцију политичаре из Босне и Херцеговине. Додуше, у првој фази – оне из федералног дијела, вјероватно због тога што ниједној озбиљној политичкој струји из РС не мора да објашњава да оцјена о колапсу германског “мелтинг пота” вриједи и за унутрашње односе на југоистоку Европе. Још нема поузданих сазнања о садржају суфлирања канцелара Њемачке Ангеле Меркел, али, љутити сарајевски медијски круг, лојалан СДП-у, већ наговјештава непријатне вијести – од притиска на Златка Лагумцију да се задовољи влашћу у Федерацији, уз препуштање позиције шефа дипломатије БиХ Србима, а мјеста предсједавајућег Савјета министара стварним Хрватима, до приједлога уставних реформи у коме се ниво Босне и Херцеговине не помиње баш често. То је довољно да се у Сарајеву активира тешка вербална артиљерија, да се призову у сјећање све представе о Нијемцима из партизанских филмова, да се завапи за помоћ Хилари Клинтон и Кетрин Ештон, мада и њих чека иста судба клета ако не испуне високе стандарде Башчаршије. Није важно што такав правац може да има само једну посљедицу за Котлину. Ону која је у хришћанским крајевима у БиХ описана пошалицом – наљутио се поп на село, па одсјекао себи извјесну ствар. На “федералном језику” још не постоји адекватан превод те ласцивности. Мада, ко зна, ускоро би могао да гласи – наљутио се ФТВ на Душку Јуришић, па укинуо себи информативни програм.